

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לעיני

ברוך דוב ז"ל בן יבלחט"א משה חיים ווידרא נ"י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ"ל

מראה מקומות רשפי אש

לביינ מרס שיינדל כה יבלחט"א אפרים שמעון פיטאוויץ

דאיכא מעשה דהיינו נתינת הגט לידה הוי טפי מיד ועיקר מוכיח מקרי, משא"כ בבעיין דלחדא הוא דיהיב שתי פרוטות אבל לחברתה לא יהיב מידי עכ"ל. ואם כן הכא דנותן לידה פרוטה ואיכא מעשה הוי ליה עיקר מוכיח ובוה מהני יד בקידושין כמו

בגיטין ובעיא אינו אלא משום דלחברתה לא יהיב מידי וכמ"ש הר"ן, ואפילו לפי מ"ש בשו"ע (סימן ל"ו סעיף י"ב) דיהיב שתי פרוטות לשליח האשה ואמר לה ואת ע"ש נמי לאו מעשה גמור הוא כמו בגט כיון דעיקר הנתנה בשביל משלחה ועיין מה

שכתבתי בסימן ל"ו (סק"ט) [סק"ו].

ובדברי הר"ן שכתב דאיבעיא יש יד לקידושין הוא משום דלא יהיב מידי לחברתה ואינו דומה לגיטין דאיכא מעשה, קשה דבסוגיא שם בהא דבעי רב פפא יש יד לקידושין פריך ומי מבעיא ליה לרב פפא והא מדאמר ליה רב פפא לאביי מי סבר שמואל ידים שאינו מוכיחות הוי ידים מכלל דסבירא ליה לרב פפא יש יד לקידושין ומשני חדא מגו מאי דסבירא ליה לשמואל אמר ליה לאביי ע"ש והתם במה דאמר רב פפא לאביי היינו במה דאמר שמואל הרי את מקודשת והתם יהיב לה פרוטה וראוי להיות בה יד כמו בגיטין דהא לפי מ"ש הר"ן גם בהאי דואת אי הוי יהיב לה לחברתה הוי בה דין יד כמו בגיטין וצ"ע.

ובקישות הר"ן שהקשה דמאי מספקא ליה אם יש יד לקידושין מאי שנא מגיטין דלכולי עלמא יש יד וכן הקשו בתוס' שם, ונראה לפי מה שכתב הר"ן שם בהא דבעי יש יד לקידושין ז"ל אפילו ביד מוכיח קא מבעיא ליה מי אמרינן נהי דלא אתרבי ידות בהריא גמרינן במה מצינו מנדרים או אין יד ואפילו מוכיח דשאני נדרים דחמירי דאפילו בדיבורא בעלמא חיילי משא"כ בקידושין שהן צריכין איזו מעשה כסף או שטר או ביאה ע"ש.

וביארור הדברים נראה דבנדרים כיון דדיבורו כמעשה ומשום הכי מהני ביה ידים דהיינו אפילו אוחו מקצת הדיבור כיון דדיבורו כמעשה ואלים טובא ומשום הכי אפילו אוחו מקצת הדיבור חשוב הוא, אבל בקידושין שדיבורו אינו כמעשה אלא צריך מעשה לקידושין כסף או שטר וביאה ואין דיבורו כמעשה משום הכי בעי לה אם מהני ביה יד אפילו מוכיח דהיינו אוחו מקצת הדיבור דאפשר כיון דאין דיבורו כמעשה בעינן כוליה דבורו ולא מקצתו. ואם כן בגיטין דמהני יד היינו בכתיבת הגט שכותב ודין דיהוי ליכי מנאי ואינו כותב תיבת ודין או תיבת מנאי דמהני בתורת יד כיון דהתם כתיבת הגט היא מעשה ובמעשה סגי בקצתו ככולו כמו בנדרים אע"ג דצריך אחר כך נתינה ליד האשה ולומר הרי את מגורשת עכ"פ כתיבת הגט שהוא מעשה סגי בקצתו ככולו כיון

באומר הרי את מקודשת אינו מוכיח מדבורו כלל שהוא המקדש ואעפ"י דמעשיו מוכיחין שהוא הנותן כל שדיבורו אינו מורה שהוא המקדש והוי ליה כאומר הרי את מקודשת ולא ע"י מעשיו דבוה לא מהני כלל אומדנא

דלא שביק אינש כו' כיון שאינו אומר שהוא המקדש, אבל כל שאומר בפירוש שהוא המקדש הוי ליה כאומר לי דכל המקדש ודאי לדידיה הוא מקדש דלא שביק אינש מצוה דרמי עליה וא"כ מוכח מדברי הריב"ש דאפילו היכא דליכא קידושין כלל מהני ליה אומדנא.

מיהו לענין דינא נמי במשודכת כל שלא אמר לי כיון שאינו מוכיח מדיבורו שהוא המקדש אינו דיבור שלם לקידושין כלל עד שיאמר לי או שיאמר הריני נותן דהוי ליה כאומר בפירוש שהוא המקדש וכל שהוא המקדש הוי ליה כאומר לי מחמת אומדנא דלא שביק אינש מצוה דרמי עליה.

ומדברי מוהרשד"ם (סימן ג') משמע נמי דסבירא ליה כאומר הריני נותן שפיר דמי אלא מטעם אחר אתי עלה והוא משום יתור לשון כיון דחזינן שהוא הנותן על כרחך רוצה לומר שהוא מקדש לעצמו ע"כ.

[יא] ואם קידש תחלה אשה אחת. והוא בטור מדברי הרמ"ה דמדמה לה לנזיר עובר לפניו ע"ש ואפילו הכי אינו אלא ספק קידושין וכתב הבית יוסף ד"ל מדקידש כבר אחת לעצמו קידש את זו לחבירו ע"ש, ובית שמואל כתב ז"ל גם י"ל הספק על פי הגירסא כמו שכתבו בתוס' שם עכ"ל. והיינו מה שכתבו תוס' (דף ר') [קידושין ה' ע"ב] ד"ה הכא במאי עסקינן דאמר לי ז"ל יש ספרים דגרסי האומר אהא הרי זה נזיר אמר שמואל והוא שהיה נזיר עובר לפניו כו' ואית ספרים דגרסי לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוי ידים ומשני עובר לפניו הוי ידים שאין מוכיחות לכל הפחות אבל אין עובר לפניו אפילו שאינן מוכיחות לא הוי עכ"ל ואם כן נזיר עובר לפניו גופיה לא הוי אלא ידים שאינן מוכיחות וכיון דקידש אשה תחלה אינו אלא כמו נזיר עובר לפניו ואם כן לדידן לא מהני ידים שאינן מוכיחות ומשום הכי הוי ספק קידושין כיון דתליא בגרסאות שבנזיר.

ולבאורא בלאו הכי מידי ספיקא לא נפקא כיון דאיבעיא להו בנדרים (ו' ע"ב) יש יד לקידושין ועלתה בתיקו ואם כן נהי דהוי לה יד אכתי אינו אלא ספק כיון דמספקא לן אם יש יד לקידושין ובחלקת מחוקק נראה שרומז לזה.

מיהו נראה דאי מהך בעיה לאו ספיקא הוא דכתב שם הר"ן ז"ל וא"ת מאי קא מספקא לן בקידושין מאי שנא מגיטין דלכולי עלמא יש יד כדמוכח סוגיא ולא פליגי אלא ביד שאינו מוכיח יש לומר דשאני גט כיון

הוא מעשה ועדיף מנדריים דגבי נדריים אע"ג דדיבורו כמעשה מכל מקום אינו אלא דיבור ומשום הכי צריך ריבוי לידות, אבל כתיבת הגט דהיא גופיה מעשה אינו צריך ריבוי כלל ועיין מ"ש פוסקים דאינו יכול לבטל

כתיבת הגט ורשאי לגרש בו

דאין דיבור מבטל מעשה

ומבואר דכתיבת הגט הוי ליה

מעשה וכל שהוא מעשה סגי

בקצתו ומשום הכי אמרינן בגיטין דין ידות אצל הכתיבה, ואין הכי נמי גבי קידושין אם כותב הרי את מקודשת ולא כתב לי דסגי בכתיבת מקצתו ודוקא באמירתו הרי את בעינן כולו דדיבור שהוא קלוש ממעשה בעינן כולו וזה נראה נכון ודו"ק.

[יב] הריני נותנו לך. והוא מתשובת הריב"ש (סימן רס"ו) ועיין מ"ש בס"ק י' טעמא דריב"ש דכל

שאומר הרי את מקודשת ולא אמר לי לא מחזי מדיבורו כלל שהוא המקדש ואינו לשון קידושין כלל אלא כאומר הרי את מקודשת לאחר שלא ע"י עשייתו כלל אע"ג דחזינן שהוא הנותן, אבל כשאומר הריני נותן דזה הוי לשון קידושין וכל שהוא המקדש הוי ליה כאומר לי דלא שביק אינש מצוה דרמיא עלי.

מיהו מלשון הרא"ש שכתב שמא קידש לחבירו וגם מלשון תשובת האחרונים שכתבו שמא נעשה שליח לאחר א"כ משמע דהוא המקדש אלא שקידש לאחר א"כ משמע דאפילו אומר שהוא המקדש אכתי חיישינן שמא קידשה לאחר וצ"ע.

[יג] בתורת קידושין. ואם אמר אני נותן לך לקידושין עיין חידושי מוהרי"ט (על הרי"ף ה' ע"ב) ז"ל

באומר אני נותן לך זה לקידושין נהי שהוא הנותן והיא המקבלת אבל כל שלא אמר שתהא מקודשת לאו כלום הוא דלקידושין לצורך קידושין משמע וראה מפרק כיצד מערימין אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהן עולה אלמא שני לן בין אמר הרי זה עולה לאומר לעולה, ונדון של הריב"ש ז"ל כיון שאומר הריני נותן לך בתורת קידושין הרי גילה שנתניה זו תורת קידושין עליה שבנתניה היא מקודשת שכן מצינו בגמ' פרק הזורק (גיטין ע"ח ע"ב) אמר לו בעל חובו זרוק לי חובי בתורת גיטין שפירושו שיזכה לו ארבע אמות בזריקה כו' אף כאן באומר בתורת קידושין היינו כרינה שתהא מקודשת בנתניה זו עכ"ל, ובתשובותיו ביאר יותר ז"ל (בסימן קל"ח) אבל הלשון שכתבו אותם הרבנים הריני נותן לך זה לקידושין כו' שאין בלשונות הללו לשון קידושין שהיא מתקדשת לו עכשיו בנתניה זו דקידושין דומיא דהקדש הוא שצריך לחול על גוף האשה וכל שאינו מקדשה ממש ואומר לה הרי את לא הוי קידושין כמו במקדיש בהמה ואומר הרי זה עולה או תרומה ואומר הרי זה תרומה שם הקדש חל על גוף החפץ אבל אומר הריני

בורר זה לעולה או לתרומה לא חלה קדושה על החפץ דומיא דתנן בתמורה סוף פרק כיצד מערימין (כ"ז ע"ב) אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום הרי אלו עולה לא אמר כלום הרי אלו לעולה ימכרו ויביא בדמיהן עולה אלמא שני לן בין אמר עולה

לאומר לעולה עכ"ל.

אמר לה [כ] הריני נותנו לך [ג] בתורת ולענ"ד נראה דגם גבי עולה אם אמר הרי זה עולה חלה

קדושה על גוף החפץ והוי ליה עולה ממש וכן באומר הרי זה לחטאתי. וכן מבואר מדברי הרמב"ם (פ"ב משחיטה הי"ט) ז"ל היה מחויב חטאת ושחט ואמר לחטאתי שחיטתו פסולה וכן כתב בטור ושו"ע (יר"ד סי' ה' סעיף א') ז"ל דאם נודע שעבר עבירה שחייב עליה חטאת או אשם ואמר זה לחטאתי או לאשמי פסולה ע"ש, מיהו מוהר"ש"ל בחידושו סוף פרק השוחט כתב לחטאתי לא מהני עד שיאמר לשום חטאתי אלא דכבר השיגו בט"ז שם (סימן ה') וע"ש בט"ז דוקא בחטאתי צריך שיאמר לחטאתי ביר"ד אבל באומר לעולה שחיטתו פסולה אע"ג שלא אמר לעולתי משום דעולה אף שאינו מתוייב לחזור לנדור בעולה ואם כן באומר לעולה נמי הוי ליה עולה והאי דבעלת מום שאני כיון דבעלת מום לא מיחפס בעולה אם כן כשאומר הרי זה עולה לא אמר כלום ובאומר לעולה כוונתו לדמי עולה אבל במתפיס בהמה תמימה אפילו אמר לעולה נמי כוונתו על גוף השור שיהיה עולה.

מיהו בנדון זה שאמר על החפץ הרי זה לקידושין נראה דאין זה לשון קידושין דהאשה היא הנתפסת בלשון קידושין ולא החפץ.

אולם בשלטי גבורים (ה' ע"א מדפי הרי"ף אות ג') כתב דהוי ליה קידושין מטעם אחר וז"ל ולי נראה שאף בקידושי כסף אם אמר הרי זה לקידושין מקודשת שהרי גילה דעתו שלשם קידושין הוא נותן וכבר בארנו שאם היה מדבר עמה על עסקי קידושין אע"פ שנתן סתם מקודשת עכ"ל. ועיין בהגהת מרדכי (סוף גיטין אות ת"ע) ז"ל מאורע אחד שאירע שבחור אחד היה מדבר עם יהודית אחת להלוות לו מעות על קרס כסף והראה לה הקרס אחר כך אמר לה תרצי להתקדש בו אם אתנהו לך התחילה לשחק וחזר ואמר לה הרי הוא לך לשם קידושין ממש בזה הלשון אמר לה ולא אמר לה הרי את מקודשת לי בזה הקרס ע"ש באורך, ומשמע דלא מהני ליה קידושין רק בתורת יד אתא עליה כו' רבא אמר הוי ידים ע"ש עוד משום דהוי כמדבר עמה על עסקי קידושין כו' והכי נמי היה מדבר עמה ששאל לה כדלעיל ע"ש והיינו משום ששאל לה תרצי להתקדש בו אבל אם לא דיברו בתחילה מעסקי קידושין זה שאמר הרי זה לקידושין לא הוי כמדבר על עסקי קידושין ועיין מ"ש בס"ק ח'.

והנה לדברי השלטי גבורים דהוי ליה כמדבר עמה על עסקי קידושין כמה שאומר הרי זה לקידושין, לכאורה תיקשי דאם כן באומר הרי את מקודשת דקרי לה

קצות

ח"מ הלכות מקח וממכר סימן ריב

החושן

תתנה

(סימן ד סעיף ט) כתב הרמ"א אשה שמכרה נכסי מלוג שלה לאחר שנשאת, להלוך יכול למחות בצעל שלא יצנה ושלל יהרום ע"ש. וכתב הסמ"ע (סק"ג) ז"ל: משמע אבל אם לא מכרה אין האשה צעמא יכולה למחות צי, והוא מה טעמא שצעלה קנאה כל ימי חייה וכו' ועיין מה שכתבנו לקמן (בס"י רנב סק"צ).

ג) אם ליוה אדם כשהוא שכיב מרע. והקשו עליו דהא כשמת טל נדרו, וכתב עלה הרצ המגיד (פ' כב מהלכות מכירה הל' טו) ז"ל: שאף צמתנת שכיב מרע אע"פ שאין הנודר קיים, מנהו לקיים דברי המת כמו שהוא מחיים אם היה קיים ועיקר עכ"ל. והיינו דאע"ג דהיכא דלא הושג מחלה לכך לא אמרינן מנהו לקיים דברי המת, אבל הכא שהיה מחויב בדבר, אם היה קיים עדיפא¹⁶¹ ולא גרע מהשליש מחלה לכך, ועמ"ש בס"י רנב (סק"צ)¹⁶².

ד) ואמר כל מה שיוציא אילן זה לעניים. ודעת הרא"ש, דאם אמר לכשאקנונו יהא הקדש, אינו כלום, אלא דוקא צאומר לכשאקנונו אקדישנו, אז הוא דנריך לקיים נדרו ולהקדישו, ולדעת הרמב"ם אפי' דבר שלא צא לעולם דאינו קדוש, נריך לקיים דבריו משום נדר, מש"ה אפי' אומר יהיה הקדש או לעניים, נמי נריך לקיים דבריו. ועיין ש"ך (ס"ק יב).

ו) נראה ראה לדברי הרמב"ם, מהא דלימא צמס' פאה (פרק ד משנה ט), מי שליפט את הפיאה ואמר הרי זו לפלוני עני, ר' אליעזר אומר זכה צו, וחכמים אומרים יתננה לעני

הנמצא, ומפרש לה פ"ק דמזיעא (ט, צ) מעני לעני מחלוקת, וסדר ר' אליעזר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחצריה, וחכמים סברי דלא אמרינן מיגו ע"ש, וכיון דמיירי מעני לעני וסברי חכמים דלא אמרינן מיגו, ולא זכה העני שליפט בשבילו, א"כ אמאי יתננה לעני הנמצא ראשון, וזכה צה הוא עצמו כיון דעני הוא. אלא דלפי מ"ש הרמב"ם (פ' כב מהלכות מכירה הל' טו) דנריך לקיים דבריו משוט נדר, אע"ג שעדיין לא קנה אותו, א"כ כיון שאמר הרי זו לפלוני עני, נריך לקיים דבריו משום נדר, ומשום נדרו יכול ליתנו לעני אחר, ולר' אליעזר דס"ל אמרינן מיגו, וזכה אותו עני שליפט בשבילו, ונריך ליתנו לאותו פלוני עני, אבל לחכמים דלא זכה פלוני עני אלא משום נדרו, וסגי לה ליתנו לעני אחר.

ובש"מ רד"ז (ס"י קלד), וש"מ ריט"ץ (ס"י רסד), נסתפקו צנודר לפלוני עני, אם יכול לשנותו לעני אחר ע"ש. ונראה כיון דיכול לשנותו למנהו אחרת, וכמ"ש תוס' פ"ק דערכין (ו, ב ד"ה עד שלא צא ליד גבאי) צמס הר"ר צרוך, דאם נדר צדקה לעניים, יכול לעשות מנהו אחרת ע"ש, וא"כ נראה דה"ה צנודר לפלוני עני, כיון דלא אמרינן אמירה לגבוה צדקה לעניים, ואינו אלא משום נדר דכתיב צפיך זו צדקה, וסגי ליה ליתנו לעני אחר. מיהו מדברי הגהת מיימוני נראה דאינו יכול ליתנו לאחר, ע"ש (פ"א מהלכות זכיה אות ד) ז"ל: פסק מורי רבינו ז"ל, על איש ואשתו שהתנו צנייהם צקנין

ה ומה הפרש יש בין המוכר שדה זו לפירותיה ובין המוכר פירות שדה זו לחבירו, שהמוכר פירות השדה אין ללוך להשתמש בשדה זו כלל אפילו להכנס אלא בשעת הוצאת הפירות, ויש לבעל השדה להשתמש בה כחפצו, אבל המוכר שדה לפירותיה, אין בעל השדה יכול להכנס בה אלא מדעת הלוך, ויש ללוך להשתמש בה כחפצו.

ו ומה הפרש יש בין הקונה שדה זו לפירותיה ובין השוכר שדה זו מחבירו, שהקונה שדה לפירותיה יש לו לנטעה או לזרעה כל זמן שירצה או להובירה, והשוכר אינו כן כמו שנתבאר בסימן שך.

ז דין ההקדש ודין העניים ודין הנדרים אינו כדין הדיוט בקנייתו, שאילו אמר אדם כל מה שתלד בהמתי יהיה הקדש לבדק הבית או יהיה אסור עלי או אתננו לצדקה, אע"פ שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם, הרי זה חייב לקיים דבריו שנאמר ככל היוצא מפיו יעשה, והואיל והדבר כן^א אם צוה אדם כשהוא שכיב מרע^ב ואמר כל מה שיוציא אילן זה לעניים או כל שכר בית זה לעניים, זכו בהם העניים.

הגה: ויש אומרים דלא קנו ההקדש ולא הצדקה כלום, דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וממילא דבריו בטלים, אבל אם אמר כשתלד בהמתי או יוציא אילן זה פירות וכיוצא בזה אתננו להקדש או לעניים, חייב לקיים

דבריו מטעם נדר (טור בשם הרא"ש), ודוקא אם הנודר קיים, אבל אם כבר מת אינו כלום שהרי אינו כאן שיקיים נדרו (מרדכי פרק מי שמת), וסברא האחרונה היא עיקר וכן ראוי להורות (ועיין לקמן סימן רנב

פיתוחי חותם

161 עיין בספר אגרות-משה (חיו"ד ס"י קמו ענף א) שהקשה דא"כ למה כתב הרמב"ם דין זה רק בשכיב מרע, הרי מצוה לקיים דברי המת הוא גם בבריא, ולכן כתב דאין כוונת המ"מ משום מצוה לקיים דברי המת רק שהיתה תקנה מיוחדת בשכ"מ, עיי"ש. ועיין באבן-האזול (פכ"ב מה' מכירה הט"ז) שביאר דעת הרמב"ם דמהני ג"כ משום מתנת שכ"מ אע"ג דמילתא דליתא בבריא ליתא בשכ"מ אבל כיון דבבריא היה מועיל לענין שיהיה חיוב מטעם נדר, לכן כבר מועיל גם

בשכיב מרע, עיי"ש.

162 ראה בפיתוחי-חותם שם שהבאנו בענין זה מה שדן בספר קובץ-שיעורים.

161 עיין בספר אגרות-משה (חיו"ד ס"י קמו ענף א) שהקשה דא"כ למה כתב הרמב"ם דין זה רק בשכיב מרע, הרי מצוה לקיים דברי המת הוא גם בבריא, ולכן כתב דאין כוונת המ"מ משום מצוה לקיים דברי המת רק שהיתה תקנה מיוחדת בשכ"מ, עיי"ש. ועיין באבן-האזול (פכ"ב מה' מכירה הט"ז) שביאר דעת הרמב"ם דמהני ג"כ משום מתנת שכ"מ אע"ג דמילתא דליתא בבריא ליתא בשכ"מ אבל כיון דבבריא היה מועיל לענין שיהיה חיוב מטעם נדר, לכן כבר מועיל גם

סימן ב

והיכא דנדר לעניים שאמר ליתן כ"כ לעניים או שאמר סלע זו לצדקה צריך לעיין אי זכו ביה העניים אי לא, ולענין חזרה פשיטא דלא מצי למהדר ביה משום בפ"ך זו צדקה, אלא כי קא מיבעיא לן להיכא דמת הנודר אי חייבים היורשים ליתן, מי נימא כיון דאמר סלע זו לצדקה כבר זכו ביה עניים זכיה גמורה וכי מת חייבים יורשים ליתנו, או דילמא כי קאמר סלע זו לעניים עדיין לא זכו ביה עניים, אלא חיובא דנדרא לחוד הוא דרמי עליה שחייב לקיים דברו, וכי מת יורשים פטורים כיון דהם לא נדרו. ואפילו נימא דהיורשים חייבים נדרא דאבוהון, עדיין איכא למיבעי היכא דהיורשים הם קטנים דלאו בני מיעבד מצוה נינהו לפרוע חובת אביהם, ואי ס"ל דכל האומר סלע זו לצדקה זכו ביה עניים זכיה גמורה אפילו ביורשים קטנים מוציאין מידם:

גרסינן בפ"ד וה', ההוא גברא דתקע לחבריה וחייביה רב יוסף למיהב ליה פלגא דזוזא, אמר ההוא גברא הואיל ופלגא דזוזא הוא נתביה לעניים, הדר אמר נתביה ניהלי, אמר רב יוסף אנן יד עניים אנן וכבר זכו בו עניים מדין מעמד שלשתן ע"כ. והקשו התוס' דל"ל לטעמא דיד עניים אנן, ותיפוק ליה דבלא"ה אינו יכול לחזור משום בפ"ך זו צדקה, ותירצו דהכא שאני משום דלא בא לידו דניזק עדיין, וכמו שאין אדם יכול להקדיש דבר שלא בא לידו כך אין אדם נותן לצדקה דבר שלא בא לידו, ונהי שאם היה אומר חוב שיש לי על פלוני כשיבא לידי אתנהו לצדקה מתחייב משום נדר, אבל זה לא אמר אתנהו אלא תנהו קאמר עכ"ד, וכ"כ הרי"ף ז"ל. (ועיין בנ"י שם ז"ל הצ"ל דאם נדר לתת סלע ידוע לעניים לא זכו ביה עניים

לאשה התקדשי לי בככר זה ואמרה ליה תנהו לעני ואפילו הסמוך לה אינה מקודשת, מאי טעמא מצי א"ל כי היכי דמחייבנא ביה אנא את נמי מחוייב ביה ע"כ. ולכאורה היה נראה דעני הסמוך לה דקאמרו ר"ל שהיה העני שואל ממנה ולא ממנו, ואם הדבר כן קשה א"כ היאך מצי א"ל כי היכי דמחייבנא אנא ביה את נמי מחוייב ביה, ואם איהי נתחייבה משום דממנה שאלה איהו אמאי נתחייב, ואפילו אם יש לו מכיון שלא ביקש מידו ואיהו מצי פטר נפשיה בעני אחר, וכמ"ש הרשב"א בח"י למסכת שבועות גבי שבועה שלא אתן לעני מושבע ועומד מהר סיני וכו', הקשה הוא ז"ל וכי כל העניים רמי עליה לפרנסם, ויכול לומר איני רוצה ליתן לעני זה אלא לעניים אחרים, ותירץ דהכא מיירי בשכבר העני היה מבקש ממנו שיתן לו ע"כ, אלמא דכל היכא דלא בקש ממנו עדיין מצי לפטור עצמו מחיוב נתינתו כשיתן לעני אחר:

וראיתי להטור בא"ה סי' כ"ט שפירש דעני הסמוך לה דקאמר ר"ל שמוטל עליה לפרנסו ע"כ, משמע דמיירי כשהעני היה קרוב לה, דעליה רמי לפרנסו משום דהוא קודם לכל אדם, ואפילו הכי מצית אמ"ל כי היכי דמחייבנא אנא את נמי מחוייב לפרנסו. וזה שלא כדעת המרדכי שכתב בפ"ק דב"ב דעני שיש לו קרוב עשיר אין אחרים מחוייבים לפרנסו, ואפילו נותן אותו קרוב בכיס של צדקה יע"ש. וכשנדקדק בדברי הרשב"א ז"ל יראה דאיהו ג"כ לא ס"ל להא דהמרדכי, אלא גבי בניו ובנותיו דוקא הוא דכתב הכי דכופין לאב לבדו ואינו יכול לומר שיפרנסוהו גבאי העיר עם שאר עניים, משום דכל הנופל אינו נופל ליד גבאי תחלה אלא שואל מקרוביו ומתפרנס, ועליה דידיה רמי יותר מאחרים, אבל אם כבר נפל אין לחייבו לקרוב אלא ישאל מכיס של צדקה;

באמירה גרידתא אלא א"כ הוא ברשותו עכ"ד, ויש לגמגם על דבריו דנראה דכל שהוציא דבריו בלשון חיוב ואמר הרי עלי ליתן סלע ידוע לעניים, אע"פ שאינו ברשותו מחייב לקיומיה דברו לכשיבאו לידו):

אבל מדברי התוס' שהביאו משם ר"ח ז"ל שפירש דהאי גברא לא הוה בעי למיהדר לגמרי, נראה דס"ל דאפילו באומר תנהו לעניים חייב לקיומי דיבוריה, ואע"פ שאינו לשון נדר, הרי הוא כמו שנדר לענין שחייב לקיומי מה שאמר. וזה נראה שהוא דעת הרמב"ם ז"ל שכתב בפרק כ"ב מהלכות מכירה דאם אמר כל מה שתלד בהמתי יהיה הקדש או אתננה להקדש ה"ז חייב לקיים דיבורו עכ"ל, מדבריו מוכח דאם אמר חוב שיש לי על פלוני יהא לעניים, ה"ז מתחייב לקיים דיבורו, ואע"פ שלא חייב עצמו ליתנו, והראב"ד ז"ל חולק עליו כל היכא דלא חייב עצמו לומר אתננה דלא מיחייב משום נדרא, ולפי דעתו הא דאומר סלע זו לצדקה מיחייב כל היכא דאיתיה ברשותיה, ואע"פ שלא אמר בלשון נדר שהרי לא חייב עצמו, היינו טעמא משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וזכו עניים בסלע זו. אבל דעת הרמב"ם ז"ל נראה דאעפ"י שלא אמר אתננו אלא יהא לצדקה, מחויב לקיים דיבוריה משום נדר ואעפ"י שעדיין לא בא לרשותו, ולזה נוטה דעת ר"ח וס"ל דאע"פ דהוא גברא לא אמר חוב שיש לי על פלוני אתננו לצדקה, אלא שאמר נתכיה לעניים, מיחייב לקיים דיבוריה ולא הוה מצי לחזור בו לגמרי, וכ"נ פשט דברי הגאון ז"ל ודלא כמו שנדחק הרמב"ן לפרש דבריהם:

ולע"ד היה נראה להביא ראיה לדעת הרמב"ם והרז"ה ז"ל מההיא דפ"ג דנדרים, דאוקי מתני' דשור זה לאחר ל' יום עולה ומעכשיו שלמים, דהכי קאמר אם לא

אמר מעכשיו שלמים לאחר שלשים יום עולה הוא אליבא דבר פדא דס"ל קדושת הגוף לא פקעא בכדי, ומקשה עליה פשיטא דלאחר ל' יום עולה הוי, ומשני לא צריכא דלא מצי הדר ביה, ואע"ג דבעלמא מצי הדר ביה, הכא שאני משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. והקשה הר"ן ז"ל וא"ת וכי נמי הוי כמסירה אמאי לא מצי למיהדר כיון דהשתא לא חייל, והוא ז"ל נדחק לפרש דהכי קאמר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכמ"ד מעכשיו דמי דהוי כמסירה גמורה להדיוט אלו דבריו ז"ל. אבל לע"ד נראה ליישב דהכי קאמר, אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וחייב לקיים דברו כאלו נדר, דכתיב מוצא שפתיך תשמור, שאע"פ שאינו נדר חייב לקיים כאלו נדר, וזהו פשט הכתוב דקאמר כאשר נדרת, ומשום הכי לא מצי הדר ביה, וכ"נ מפי' הרא"ש שם, ולמדנו מזה דאפילו דלא הוציא דבריו בלשון נדר ממש אלא שאמר סלע זו יהא לעניים לאחר שלשים יום, חייב לקיים דיבורו משום מוצא שפתיך תשמור ולא מצי למהדר. ולפ"ז א"ש דברי הרמב"ם במ"ש דאפילו כי אמר יהא לעניים מחויב לקיים דיבוריה, ולא איצטריך רב יוסף לומר אנן יד עניים אלא כדי שלא יוכל ללוותו. ורבינו ירוחם נמי כתב בנתיב י"ט שאם אמר חוב שיש לי על פלוני כשיבא לידי יהיה לעניים אפילו שלא במעמד שלשתן זכו בו עניים:

איברא דראיתי לרבינו ירוחם באותו נתיב שכתב והא דאמרינן אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט, היינו דוקא בהקדש גבוה אבל לא בהקדש עניים, והא דאמרינן האומר סלע זו לצדקה דחייב ליתנה, היינו משום שהקנה דבר המסויים עכ"ל. נראה דהוקשה לו אי בהקדש עניים לא אמרינן אמירתו כמסירה, א"כ כי אמר יהא זה לצדקה אמאי

אגרות יורה דעה משה רצה

סימן קמח

בענין שינוי לעניים אחרים

י"ד אייר ת"ש.

מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר גדלי' שאר שליט"א ר"מ במתיבתא תורה ודעת.

בדבר הכגדים שנקבצו ע"י אגו"י עבור בני תורה פליטי פולין שכעת אי אפשר לשלחם אליהם מפאת המלחמה אם רשאין לשנות לעניים אחרים ואם רשאין למוכרם ולשלוח המעות ורוצה כתר"ה לידע חות דעתי למעשה.

והנה מפורש בב"ב דף ח' רשאין בני העיר לעשות קופה שהיא לעניי העיר תמחוי שהוא לעניי עולם וכן להיפוך ואיפסק כן ביו"ד סי' רנ"ו. ואף שהתוס' והרא"ש סברי דדוקא בני העיר ולא גבאי הא מפורש ברא"ש שלדבר מצוה מותר אף הגבאי לשנות. ואף לתוס' ערכין דף ו' ומרדכי ב"ב בשם הר"י הובא בב"י סי' רנ"ו דאף לדבר מצוה אסור הגבאי לשנות מסתבר לע"ד שחבורה נחשבה כבני העיר דהא מעלת בני העיר הוא משום שהם צבור ולא יחיד דכן משמע לשון התוס' ערכין ומפורש ברא"ש ב"ב. ולכן חברת אגו"י ודאי הם צבור ויש להם מעלת בני העיר ויכולין לשנות. וכשישנו לעניים אחרים הרי מותר זה אף להר"י מיגאש שהובא ברא"ש ובטור שם שדוקא לצורך עניים מותר. וכ"ש לדינא שרוב הפוסקים סברי כר"ת שיכולין לשנות גם לדבר הרשות.

אך שיש לעיין שהרא"ש כתב שדוקא בקופה מותר מחמת דכשיצטרכו לעניי עירם יגבו פעם אחרת ופסק כן הש"ך בסק"ז. והוא לא מטעם שסובר דלשנות לגמרי אין רשאין אף בני העיר אלא ללות כדפי' כן הרמב"ן בחדושו והר"ן בפי' שני שהביא הב"י. דברא"ש מפורש שלדבר מצוה מותר לשנות אפי' לא יפרענו ואפי' גבאי. אך צריך לומר דכיון שגבו לעניי העיר הו' כזכו כבר כמו בגבו לעניי זה וכדאיתא ברמ"א שבפי' הנותן שיתנו לעניי העיר או לעניי פלוני אין להם לשנות מטעם דזכו בה אותם עניים כמפורש בש"ך סק"י. ולכן רק מחמת שיגבו פעם אחרת לכשיצטרכו מותרין לשנות משום דהוא רק כהלואה וכן משמע שמפרש בט"ז סק"ד. אבל לע"ד משמע מהרמ"א שפי' הנותן לעניי העיר עדיף מקופה דהא על מה שכתב המחבר שרשאים לעשות קופה תמחוי כתב הרמ"א שבפי' לעניי העיר אין רשאים. ודוחק לומר שהרמ"א מפרש שהב"י פליג על הרא"ש

ומתיר אף בלא יגבו פעם אחרת וע"ז הגיה שאין רשאים לשנות לגמרי אבל לגבות פעם אחרת יהיו רשאים דא"כ הי"ל לכתוב על דין דקופה תמחוי שאין רשאים לשנות. אלא ודאי שהרמ"א מחלק בין קופה סתם לפי' לעניי העיר שבפי' זכה עבורם הגבאי ממש ככל דין ממון שזכין שלא בפניו ולכן אין רשאין לשנות מצד דין ממון אם לא בפרעון ברור שיהיה אגן סהדי שהיו מתרצין וזה ליכא. אבל בסתם קופה לא זכו עדין העניים בתורת קנין עד שיתנו להם ורק מדין צדקה שלא יוכלו לחזור זכו שלא ישנו לעניים אחרים והוי זה רק מגדר איסורים לכן כיון שיותר קרו. שיגבו פעם אחרת כשיצטרכו משום דעלייהו רמי ולא יהיה זה שינוי אלא הלואה מותר דבאיסורים אזלינן בתר רובא. ויחיד אסור משום דאין כאן רובא שיגבה פעם אחרת או שישלם דביחיד חישינן לפשיעותא כדאיתא בר"ן שהביא הב"י וספק אסור אף באיסורים. עכ"פ אינו מותר להרא"ש אף בבני העיר אלא מחמת שיגבו פעם אחרת. ולכן גם בעובדא דידן יצטרכו לחשוב שאם יצטרכו ח"ו כשיוכלו לשלח יגבו עוד הפעם בגדים עבורם ואז דוקא יוכלו לשנות. וזה יועיל אף אם נימא שלא רמו על החבורה דאגו"י כ"כ כעניי העיר על בני העיר דרק בסתמא הוצרך הר"ן לומר שעלייהו רמו אבל בחשבו בפירוש יועיל בכל צבור כיון דלא חישינן לפשיעותא בצבור. וראיה ממה דהוצרך ביחיד לומר דחישינן לפשיעותא לימא מפני שלא רמי עליה אלא ודאי דהוא בשביל חשבו בפירוש שבצבור שליח לפשיעותא מותרין וביחיד אסור מחשש פשיעותא.

וכאשר שמעתי שבא"י ג"כ צריכין עבור ענייהם בגדים טוב לשלוח לשם אם אפשר שהוא שינוי עוד לעדיפא דיש להם דין קדימה כדאיתא בסי' רנ"א סעי' ג' אבל ג"כ במחשבה קדומה לגבות עוד הפעם אם יצטרכו ח"ו כדלעיל. ועיין בהגר"א סוף סק"ט דהירושלמי פ"ג דמגילה מסיק דא"צ להפריש אחרים משמע קצת שפליג אהרא"ש והש"ך שפסק כותיה. ובעניותי איני רואה שום מסקנא בירושלמי אלא מחלוקת אמוראים וצ"ע בכוננת הגר"א אך בכל אופן אין כדאי לדחות דברי הרא"ש והטור והר"ן והש"ך. וגם לדינא אולי לא פליג הגר"א עליהו.

ועי' בש"ך שם שסובר דכשיש צורך בדבר רשאין הפרנסים לשנות לעניים אחרים להרא"ש אף בגבו דרך מקרה לעניים שבאו שלא שייך להגבות עוד פעם. ואינו מובן לע"ד דאף דנימא דלא איירי באופן שזכו בדין קנין ממון מ"מ כיון שעכ"פ זכו בדין צדקה שיהיו אסורין לחזור דמטעם זה אסור הרא"ש לשנות איך יהיה מותר ביש צורך. וצ"ע בכוננת הש"ך. ואולי

סימן קמ"ט

בענין הפערעריישאנס שבתרבה ערי מדינתנו

בעה"י א"ח סכות תשי"ט.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר דוד נוסבוים שליט"א.

בדבר שרצונו לידע דעתי בענין עשית פעדעריישאן בעיר שהוא לקבץ ולחלק צדקה להמוסדות תורה ועניני חסד אם הוא דבר נכון או לא. ואם לא נכון אם צריך למחות באלו שרוצים לעשות גם ביד חזקה שהוא בארגון כחות יראי ה' ושומרי התורה להלחם כנגדם ולבטל הדבר או שרשאים לשתוק.

הנה עצם ענין עשית פעדעריישאן שהיא קופה של צדקה במקום שכל בני העיר הם שומרי תורה שמצינו ברמב"ם רפ"ט ממ"ע שהוא חיוב על כל עיר ועיר וכן הוא ביו"ד ר"ס רנ"ו. ונראה לע"ד פשוט שהמקור לחיוב זה הוא מהא דתניא בב"ב דף ח' שלשים יום לתמחוי ג"ח לקופה שהוא ליתן לקופה ולתמחוי כמפורש ברש"י שם וברמב"ם שם הי"ב ובש"ע שם סעי' ה', ואם ליכא חיוב על בני העיר לעשות קופה אין שייך לחייב לאלו הבאים אח"כ שלא היו בהסכם בני העיר כשעשו הקופה אבל אם הוא חיוב על בני העיר לעשות הקופה הוא ככל צרכי העיר שכופין לכל בני העיר, אף שמצד מצות צדקה בעצם לא היו כופין לתוס' כתובות דף מ"ט דעכ"פ כיון שהוא חיוב על העיר הוא צרכי העיר שכופין.

וזה נראה בכוונת תירוצם שם דקצבו בני העיר ביניהן לתת כך וכך לחדש הלכך אכפיה. ולא פליגי ב' התירוצים. אלא בתירוץ ראשון סוברין דלא היה זה לקופת העיר אלא צדקה בעלמא לאיזה עניים, שנמצא שהכפיה היתה בשביל מצות צדקה שע"ז סברי דאין כופין כדהקשו מטעם שמתן שכרה בצדה ולכן תירצו דאכפיה בדברים ובתירוץ שני תירצו דהיה זה לקופת העיר שקצבו ביניהן שע"ז כופין משום שהוא צרכי העיר.

וזה מסתבר בטעם הר' מאיר שהביא המרדכי ב"ב שם שכתב על התוספתא דב"מ פ"א דכופין בני העיר זא"ז לבנות להן ביהכ"נ לקנות להן ס"ת ונביאים דה"ה דכופין להכניס אורחים ולחלק להן צדקה עיי"ש. שסובר ג"כ שהכפיה הוא בדין ב"ד מדין צרכי העיר אף שמצד מצות הצדקה בעצם לא היו כופין והוכיח שלא נימא דצרכי העיר הוא רק צרכי הגוף והממון כהא דחומה ודלתים ובריאח בב"ב

טונתו בצורך כזה שנוטה הרוב שיסכימו העניים לשנות ונוקמא דאיירי באינם אצלינו לשואלם וכיון שלא זכו בדין קנין אלא בדין צדקה שהוא איסור אזלינן בחר רובא. אבל הוא דוחק וגם א"א למסור הדבר לסתם פרנסים לשער אם הוא כרוב או לא לכן צע"ג טונתו. והד"מ משמע שפליג ע"ז מדהקשה על הבי"ע עיי"ש בש"ך. ולכן לדינא מסתבר כדכתבתי.

ולענין למוכרם הנה באבדה בדבר שאפשר שיתקלקל בלא טפול מרובה משכרו מפורש ברמב"ם פ"ג מג"א שצריך למכור ואף בפחות מכדי חסרונן כמו בפירות שהתחילו לירקב וכמפורש הטעם במ"מ שרק בפקדון שהניחו מדעת לא יגע עד כדי חסרונן אבל באבדה צריך למכור לאלתר. ומה שהשמיט בש"ע דין התחילו לירקב כבר תירץ הש"ך בחו"מ סי' רס"ז ס"ק ט"ז שהוא בכלל דין טפול מרובה משכרו שכתב בש"ע שם שמוכרו. וכ"כ ודאי גם פירות צדקה שהתחילו לירקב הוא כמו אבדה לטעם המ"מ וצריך למכור לאלתר. אך צריך לחשוב אם הוא טפול מרובה משכרו. ולכן כיון שהבגדים אפשר להתקלקל ובלא שמירה מכ"ש ולשכור מקום ראוי ושומרים להתעסק בהא יעלה זה הרבה. אך לעומת זה כשימכרו במדינה זו ידוע שהוא דבר מועט מאד נגד השווי במדינות ההם לכן הוא אולי כשכרו מרובה. אבל כיון שיש הרבה שתפורים בשעטנו ויצטרכו שם להוציא הוצאות לתופרם מחדש בלא שעטנו וגם השלוח יעלה הרבה לכן כאשר יעיינו המתעסקים בזה ויראו שטפולו מרובה משכרו ודאי רשאים וגם צריכים למכור. ואף כשיהיה טפולו שוה לשכרו מסתבר לע"ד כי בצדקה יהיו רשאים למכור דל"ד לאבדה שאדם רוצה בחפץ שלו כיון שלא יפסיד. אבל בצדקה שלא שייך זה כיון דאין מרויחין אין לחייבם לטפל בזה. אבל אם השכר יהיה יותר על הטפול מסתבר שיהיה אסור למכור גם בצדקה. והא דבסי' רנ"ט פסק הרמ"א דיכול למכור הכלים שהתנדב לצדקה הוא כשע"י המכירה ירויחו שילבישו יותר עניים כמפורש בב"י בשם הגמ"ר. ומשמע שרק בזה התיר. ואם אפשר לשלחם לעניים שבא"י או אף לחלק הבגדים בפה לעניים ובמחשבה לגבות עוד הפעם כשיצטרכו ח"ו כדלעיל יותר טוב ממכירה בזול גדול. זהו הנלע"ד בזה למעשה והשי"ת יושיענו שלא נכשל ח"ו בדבר הלכה לעולם.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

מדע. הלכות תלמוד תורה פ"ו

לצית המדרש וצדק' אהבו אמרינן הרוחה חכם עובר דמשמע שהו' צדק ואע"ג דאמרין בגמרא דהא דילא ללורך חוזר למקומו ה"מ לקטנים אבל לגדולים לא דה"ל למנדק נפשיה לא כחבו רבינו משום דבתר הכי אמר רבא האידנא דחלשא עלמא אפילו לגדולים נמי:

לרין לעמוד מפני הזקן מלא קוממו אלא ילד חכם שכיון שצריכין לנהוג בו ג"כ כבוד אין לו להצטוות לקום מפני הזקן אלא יעשה לו הידור אבל כל אדם לרין לקום מפני הזקן מלא קוממו, ע"כ:

י תלמידי חכמים אינם יוצאים וכו'. פרק קמח דבמורה (דף ט. טז.) רבנן לאו בני מיפק כללוא נינהו פירוש ללמא הם צעזעמם לחפור ולצנות עם המון העם, שלוחא ר"ל המון: ואין גובין מהם וכו'. שם רבנן לא לרבי נטירותא כלומר שמרמן משמרמן:

ולא לתשורת המלך ואין מחייבין אותן וכו'. שם רב חנן רמא כרגא ארנגן א"ל ר"ג בר ינחק עברת אלדורייחא דכתיב אף חובב עמיס כל קדושי צדיק דהיינו מ"מ שלא יפרעו מם, ואלדניא דכתיב גם כי יתנו בגוים עתה אקבלס כלומר אם כלס ישנו צין הגוים מיד אקבלס וחס מעט יתלו וכו', אלדניא דכתיב מנדה בלו והלך לא שלט למירמי עליהן כלומר לפי שהיו עסקים בצנין צהמ"ק שהיא מללכת שמים וה"ה ל"מ ואמר רב יהודה מנדה זו מנה המלך בלו זה כסף גולגלמא והלך זו ארנוגא וכמנ הר"ף דהיינו משורת המלך: וכן אם היתה סחורה וכו'. פ' לא יתפור (ב"ב כ"ב.) אי ורבא מלכדניא הוא ניקט ליה נקוט: וכן אם היה לו דין וכו'. פ' שבעה העדות (שבעות ל.) רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן שלט ליה רב יוסף עולא חכירו עמיה במורה וצמנות ואמרין התם דלהכי שלט ליה למשרי מגרס כלו' לפסקו דינו קודם שאר בעלי דינין: ומושיבין אותה. כלומר אע"פ שדינו צעזעמיה מושיבין אותה כדליתא בשבעות העדות (שבעות ל.): האי עשה כלומר ועמדו על האנשים והאי עשה כלומר את ה' אלהיך מירא לרבות תלמידי חכמים עשה דכבוד מורה ע"פ:

יא עון גדול הוא וכו' לא הרבה ירושלים וכו'. שם פ' כל כתיב (דף ק"ט:): ובל המבזה את החכמים וכו'. פרק חלק (סנהדרין ל.) ואלו שאין להם חלק לעבד וכו' ואפיקורוס. ונגמרא אפיקורוס רב ור' חנינא

מקבל עול מלכות שמים אלא שחרית וערבית. וכתבו התוספות דה"מ צינת המדרש אבל בחון חייב לעמוד אפילו כמה פעמים כדי שלא יראה כמחול בכבוד רבו:

מ מי שהוא זקן מופלג בזקנה וכו'. שם (דף ל"ג.) אמר ר' יוחנן הלכה כר' יוחנן בן יהודה דאמר כל שציה צמשמע ואמרין מו בגמרא ר' יוחנן הוה קאים מקמי קבי ארמאי רבא מיקס לא קאים הידור עביד לכו אצי הוה יאיב ידא לכצי. וסובר רבינו דקימה דר' יוחנן לא מלא קוממו אלא הידור הוה עביד לכו וא"כ הידור דרבא היינו צדצדים ופסק כר' רבא דבמראה נינהו. ו"מ שגאמר מפני שציה וכו' היינו כר' יוחנן בן יהודה וכמו שכתבתי. אבל קשה שכיון שרבינו סובר דכל שציה ואפילו זקן ארמאי מרבה ואפילו כומי מאן פלג ליה למלך צין זקן כומי לוקי ישראל וי"ל דצין לחייב אדם בכבוד ישראל יוסר מכבוד הכומי כשארמה מורה תקום אין להשוותם אלא לשרל לקום מפניו ולכומי להידור צדדים ולימן יד אבל לא לקום מפניו ואפילו ר' יוחנן הוה מפליג צין קבי ארמאי לכצי יהודאי וכמו שכתבתי בסמוך דלכצי ארמאי לא היה עומד מלא קוממו ולכצי יהודאי היה עומד ואצי ורבא ק"ל דצין להשוותם כ"כ אלא תקום דארמאי היינו להקים צדצדים וצמנימ יד:

וע"מ מ"ש רבינו ואינו חייב לעמוד מלא קוממו ואלא כרי להדרו, כלומר הטור ואינו יודע למה כתב שאינו חייב לקום מפני הזקן כדי קוממו דהא מיה קרא ליפנין זקן ותכס וכמו שצריך לקום מפני חכם מלא קוממו כך צריך מפני הזקן מלא קוממו. ואפשר שלא אמר שאין

הרבה מקדימין אותו ומושיבין אותו: יא עון גדול הוא לבנות את החכמים או לשנאותן. לא הרבה ירושלים עד שבה תלמידי חכמים שנאמר ויהיו מלעבים במלאכי האלהים וכו' דבריו ומתעתעים בנביאיו. כלומר בויום מלמדי דבריו. וכן זה שאמרה תורה אם בחקותי תמאסו מלמדי חקותי תמאסו. וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא והרי הוא

א יצמות ק"ה, סמ"ג עשין י"ג, טור יו"ד ס' רמ"ד: ב ברכות מ"ה: ג ע"י בטור ס' רמ"ד: ה ע"י בטור ס' רמ"ג: בכלל

לחם משנה

כבוד המורה וכו' וא"כ הי"ל לרבינו לפסקו כרבא דפליג עליה דאצי דהוה יאיב ידא לכצי דהלכתא כרבא בכל מקום. וכ"מ רבינו לא איירי צה"ח הא לימא דכי היכי דמהדרין אותו צדצדים הוה אפילו צה"ח דהא רבא הוה עביד הכי והכי נמי נותנין יד לסומכו איירי אפילו צה"ח. וי"ל דצין שרבינו ראה רבי יוחנן דמיקס הוה קאים ורבא משדר שלוחא שהם סברות רחוקות זו מזו פסק לכצי שהיא סברא אמלעית ציניה דאצי ממש הוה יאיב לכו ידיה:

י אינם יוצאים בעצמן לעשות וכו'. כל זה הוא מנואר צ"כ דבצא צמרא: ולא לתשורת המלך וכו'. והוא פ"י ארנוגא שאמרו שם. וכן פירש הר"ף ז"ל: שנאמר גם כי יתנו בגוים וכו'. אע"ג דליכא קרא דלדורייחא כמו שאמרו שם עברת אלדורייחא ואלדניא וכו' מ"מ הציא רבינו פסקו של נביא שהוא מנואר יוסר:

וכן אם היתה סחורה כו'. צפ' לא יתפור גבי מעשה דרב דימי דגרוגרת: יא עון גדול לבנות את החכמים או לשונאן וכו'. ופ"י רבינו צוים מלמדיה וכו' והטעם משום דמלעבים צמלאכי אלהים אפשר לומר שהם מללכים ממש ולא חכמים וכן מתעתעים צנצילוי דילמא הם ציאיס ממש לכך פירש דנפקא ליה מנביא דע"כ צוים צדצדים הם מלמדי צדצדי דומיא דמלאכי אלהים ונביאיס: ובל המבזה את החכמים וכו'. צמרא חלק אמרו צמשה דאפיקורוס דאין לו חלק לעולם הבא ופירשו בגמרא דהיינו מצוה מלמדי חכמים וא"כ קשה למה כתב רבינו בהלכות משנה פרק ג' שלשה הן האפיקורוסין וכו' כיון שהוא פ"י כאן דאפיקורוס היינו מצוה תלמידי חכמים והיא

* שעבר יצא ארמינא משמע דאין הפירוש * נראה שנגרסת המחבר לא היה כבוד אלא כיון של זה הוא:

ז בני חכמים ותלמידי חכמים. צנוף הוריות: בני חכמים בזמן שיש בהם דעת לשמוע הופכים פניהם כלפי אביהם. שם אמרו בני חכמים שצביהם ממונים על הצבור משמע דצריך מנאי זה וכן כתבו הר"ף ורבינו לא כתבו ואולי לא היה צנרמטו:

מ ואפילו זקן בותי מהדרין אותו וכו' ונותנין לו יד לסומכו וכו'. סובר רבינו דכל שציה צמשמע הוה אפילו כומי וא"מ איך אמר ר' יוחנן הוה קאי מקמי קבי דארמאי אמר כמה הרפתקי עדו עלייהו ולמה לו האי טעמא דכמה הרפתקי וכו' מיפוק ליה דכל שציה צמשמע וכמו שהקשו התוס'. וי"ל דמ"מ ר' יוחנן כיון דהיה חכם לא היה ממויב לעמוד דהוה כוקן ואינו לפי כבודו ולכך קאמר דמשום כמה הרפתקי הוה קאים: ומה שכתב רבינו מהדרים אותו צדצדים כו'. הוה ז"ל פסק דלא כר' יוחנן אלא כרבא דאמר התם הידור עביד לכו לצדצדים דלמור התם היכי ידא לכצי ארמאי וא"מ והא אמר התם רבא משדר שליחא רב נחמן משדר וכו' אמר אי לאו מורה כמה נחמן בר אבא איכא צנוףא משמע דק"ל שלית שלוחים להם לפשוט יד אבל הן עמנן לא מפני

הגהות מיימוניות

ז [ג] שיליה הוריות ופ"י דכל זה איירי בבית המדרש כדמשמע התם אבל ברשות הרבים דינו כאשר מנואר בסמוך למעלה, ע"כ: ח [הורא"ש ז"ל כתב כרב אלפס שלא הביא דברים אלו שהם דברי רבי אבהו דס"ל כר' אלעזר שלא נתן קצבה לרבר וגם ר"ע דרש את ה' אלוהי תורה לרבות ת"ח ואם אדם מקבל פני שכינה כמה פעמים ביום צריך לעמוד באימה ויראה עיב"ל המור י"ד סיפן רמ"ב]: מ [ס"ט] ויעוקר הרים מי קודם לכו הוראה (דף ס"ד): [ד] אבי קאי מקמי סבי ארמאי כו' רבא מיקם לא קאי הידור עביד לכו אבי יחיב ידא לסבא רבא הוה משדר שליחיה: [ס] אמר רבי יוחנן הלכה כא"ס בן יהודה פירוש דאמר כל שציה צמשמע דלא כח"ק דעבי חכמה וקנה ודלא כר"י הגלילי דתלו בחכמה כדלעיל, ע"ש: י [א] ופרק בא לו גרסינן אמר ר' יוחנן כתיב ועשית ארון עץ ובתיב ועשו ארון מכאן לת"ח שבני עירו מצווין לעשות מלאכתו:

ז ח בני חכמים כו' עד שמים. פ"ק דקידושין (דף ל"ב:) מ מי שהוא זקן עד צנקה. שם (דף ל"ב) ופרק יש ונתלן (דף ק"ט): ואינו חייב עד צמשה. פ"ק דקידושין (ס"ט): י תלמידי חכמים אינן עד שימכור הוא. פ"ק דב"ב (דף טז.) וכן אם היה לו דין בו' עד מושיבין אותו. פרק שבעה העדות (דף כ"ט): יא עון גדול הוא עד תמאסו. פ"י כל כתיב (דף ק"ט): ובל המבזה עד צנה. פ"י חלק (דף ל"ט): אע"פ

הא חורפס מאתרא אוצר החכמה

לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך. מוכח דאם היו חיים המבקשים את נפשו לא היה צריך לילך להוציא בניי מצרים אעפ"י שכל ישראל צריכים אליו אינו צריך להכניס עצמו בסכנה ומזה יצא לרבנו במשנה שהגולה לעיר מקלט אפילו כל ישראל צריכים אליו כיואב ב"צ אינו יוצא ועיין אור שמח הל' רוצח בזה. ומזה יתפרש המכילתא פ' יתרו חו"ש לאותו צדיק כו' אלא דרש משה קו"ח ימול ויצא הרי סכנת נפשות פי' דמה להצלת הרבים אמר לו השי"ת כי מתו כל האנשים ואינו מחויב להכניס עצמו בסכנה כל שכן שמילה שהוא על התינוק לבד שאינו דוחה סכנת נפשות וברור מאוד:

משום שהוא עשה אותו לאב כן ישראל עשו כביכול להשי"ת לאב להעולם שהם הכירו השגחתו ויחודו בתבל ופשוט:

לא תאספון לתת תבן. נראה משום דמעיקרא שהיו נותנין להם תבן מן המלוכה היה מס על המצרים שכל אחד יתן תבן והשוטרים היו גובים ויאספום התבן ואח"כ נתנו לישראל לעשות בהם לבנים וכעת אמר שלא יאספו התבן מהמצרים רק שבני ישראל מעצמן יקחו תבן ולזה נכתב באלף מלשון אוסף החסיל ודוק:

בהפטרה

ובאו האובדים בארץ אשור. הנה בכל התנ"ך נמצא חרוץ וגדוף רק באשור את מי חרפת וגדפת כו' ומקור הזימה הוא במצרים לכן אמר הושע בדרכי התשובה אשור לא יושיענו ועל סוס (למצרים) לא נרכב ולא נאמר עוד אלוקינו המה הפועלים שאומרים כי כח ידיהם הוא אלקים ולכן אמר ובאו האובדים כי אובד הוא על התועה בדיעות מינות וכמו שאמר תעיתי כשה אובד והנדחים מסיבות התאוה והשתחוו לד' זה הכנעה להשי"ת בהר הקדש שכל מקום שיש גדר ערוה נקרא קדוש ודו"ק:

ויקח משה את אשתו. הוא חשש פן לא יאמינו בו לכן הכניס בניו ואשתו אשר ידעון כי הוא בטוח בדבר ה' להוציאן ממצרים כי אם לא, מי יכניס את בניו ואשתו אל מקום עבדות ומסוכן כזה. ולכן כמו שנענש על שאמר והן לא יאמינו לי כן נענש על מה שלקח את בניו עמו ולא מל את בנו, כיון שלא היה צריך ליקח את בניו בדרך לכן לא הגינה עליו המצוה ויבקש להמיתו לעבור שלא רצה למול בנו משום סכנה ודוק: **בני בכורי ישראל.** שבן בכור נוטל פי שנים

פרשת וארא

שענו אותם לכלותם וכמו כל הבן הילוד כו' זה כמציל מן הרוצח וגאלתי הוא מעבדות עבד להיותם חפשים בלתי משועבדים ולקחתי אתכם לעם כו' הוא לעם נימוסי ולאומי במשטר וסדרוד' עליהם למלך ודו"ק:

והוצאתי. ד' לשונות של גאולה והוצאתי הוא כמו שדרשו על להוציא גוי מקרב גוי כעוברה מתוך אשה וזה הוצאה כמו להוציא מבטן הוא על שהיו משוקעים בע"ז ובדיעות משחתות והצלתי זה על מה

תשובת רבי

מסקים

עקיבא איגר

יה

סימן כד

נסתפקתי ועודלא הוי, צווי קהיה מוטל על ערס דוי צסקנת מות, והרופא לוס לו לאכול ציה"כ, והיו ונהפלים צחדרו וקראו אותו לתורה ולא נסתפקתי צזה וליתתיו לעלות, כי צפשוטו הקריאה צזיה"כ מחמת קדושת היום, כמו צשאר י"ע וצצת וא"כ גם ווי שאינו מחענה יכול לעלות, ואך ה"י רוליס לקרות אותו גם צמונחה וצזה נסתפקתי, אם קריאת התורה צמונחה הוי וחסום תענית אלף דצשאר תענית קוראים ויחל וצזיה"כ קוראים צפי עריות וא"כ אינו מחענה א"י לעלות, או דגם קריאה זו מחמת קדושת היום, לקראות גם צמונחה כמו צצצת ויכול גם אינו מחענה לעלות ול"ע לדיכא:

סימן כה

לידידי הרב רבי גמליאל בק"ק שאנלאנג.

מ"ה דרלה ועכ"ת לחדש לדיכא צווי סנסתפק אם צירך אם לא דקיי"ל צצ"ע (סי' ר"ט) דאינו וצצרך לא צתחילה ולא צקוף חוץ וצצהו"ז שהוא ויה"ת דו"מ גם צשאר צצכות יחזור ויצרך צלשון לעז לוי"ש הש"ך י"ד (סי' קע"ט) דשם צלשון חול אינו שם ומוחר למוחקו ולוזה דקיי"ל דאפילו צצכהו"ז כאורה צכל לשון, כדאיתא צצ"ע (סי' קפ"ה) א"כ גם צצפק יצרך צלעז דאין צו חשש צצכה לצטלה ואינו עוצר וחסום לא תשא.

אין דצרו וחוכים להלכה צכל וכלל דוה דפשיטא למעכ"ת דשם צלשון לעז אינו עוצר וחסום לא תשא, אינו כן, דהא הרמז"ם (פ"צ ה"כ ויה"ל צצעות) כתב וז"ל אחד הכצבע או שהצניע צשם המיוחד או צאחד ון הכוויין כגון שצצבע צשמו חנוך וכו' וכו' וכו' צזהם צכל לשון הרי זה צצועה גמורה עיי"ש, ומצואר דכך הדין צכל הצצעות הן צצעות צנוי שאזהרתיה ויולא תצצעו צצווי לשקר הן צצצעות שוא דאזהרתיה וולא תשא, הרי להדיא דאך דמוכיר השם צלעז הוי ג"כ צכלל לא תשא, וכיון צצצצות הרצצ"א (סי' תמו"צ) צכתב דפרשת קוטה דכאמרת צכל לשון היינו חוץ ונהשם צלריך לוור צלשון הקודש דהא צציען שם המיוחד ע"ש, ומשוע דוקא היכי דצציעו שם המיוחד, צזה לא ויהי אלף צלה"ק אצל צשאר צצועו דצככוויין קני אפטר ג"כ צלשון לעז.

ומ"ז אין וזה קמירה לדצרי הש"ך הי"ל דאך דהוי צצועה צשם ו"ו ויחר למוחק, ד"ל דשם צלשון לעז הוי כמו כוויים דוותר למוחקן חוץ ואלותן צצעם הוופרשות פ"ד דצצעות וו"ו הכצבע צהן הוי צצועה בדקתני צצותיתין וצכל הכוויים, הכי כווי יס לוור דשם צלשון לעז וותר למוחקו ווכל ווקוס הוי צצועה צשם.

וכיוצא צזה כתבו הרעצ"א והר"ן הוצא צכיו (סוף פ"ו ויה"ל יקודי התורה) דוולך וולכיס האמורים צדכיל וכן שלמה האמור צציר השירים דאמרינן דהוי קודש היינו לענין זה דהכצבע צזהם הוי כצצע צשם, אצל ו"ו וותר למוחקן.

ובן וולאחי צצצצ"ן (ח"א סי' צ) וז"ל האזכרות מחורגמות וותר למוחקן לפי שאין איקור למוחק אלף ז' שמות המפורשים צצרך צצעי, ואלו ה"ה איקור

למוחק תרגום שלהם ה"י יותר וזה, ולא עדיף תרגום שלהם ושארי כויות דוותר למוחקן, והרמז"ם ז"ל כתב כי השמות שהם צשאר לשכות דיכס ככוויים לענין צצועה עכ"ל והיינו מושג כו"ש.

וא"ף דהש"ס מדוני ומיקה לצצועה כדאמרי" פ"ד דצצועו למויורא דמוון ורחום שמות ככהו וכו' ל"ל דו"ו לפי וזה דושני חסם דכצצע צווי שהוא רחום זה צעלמו צכל הכוויים וצשם צלשון לעז דאך דהשם צלעז אינו שם צעלמו, וכל ווקוס הכוונה לוי שקוראים אותו כן צלשון לעז.

ואחרי דצרכו דכצצע לשוא צלשון לעז עוצר וחסום לא תשא, ה"כ לענין צצכה שאינה לריכה דעוצר וחסום ל"ת, אם וצצרך צלשון לעז ג"כ עוצר צל"ת, ואך דצמוכיר שם שוים לצטלה כראה וולשון הרמז"ם סוף הלכות צצעות וו"ש אלף אפילו להציר שם ויהשמות המיוחדים אקור וכו' ומשוע דצכיוויים ליכא איקורא, [ולישא דהרמז"ם שם משמות המיוחדים איני מצין דהא לכאורה שם המיוחד לא ה"ו רק שם הוי צ"ה למוד, ואלו הכוונה שמות המיוחדים היינו כוויים וזה ששם שמותיו של הקצ"ה כו"ש הרמז"ם (רפ"ו ויה"ל יקודי התורה) שם משמות הקדושים והמבורים שנקרא צזהם הקצ"ה וכו' וצצעה שמות הן וכו' וזה למעט רחום ומנון דאין נקרא צזהם הקצ"ה אלף ששם ודומי שהוא רחום ומנון ולגצי צצעי הוא דמי, דכצצע צווי שהוא חנון] וכל ווקוס לענין צצכה שא"ל דנפקא לן וואזהרה דלא תשא חויר צזה דגם שם צלשון לעז אקור דווצרך לוי ששמו כן צלשון לעז.

וא"ף דלשיעת חוס' צצכה שא"ל קיל יותר ויהצרת שם לצטלה דהא ס"ל לחוס' דווצרך צצכה שא"ל הוא רק איקור דצצן, ו"ו להרמז"ם חויר יותר, ואל תתמה, דהא חזין דווצרך צצכה שא"ל עוצר צל"ת ואלו צמוכיר שם צמינס ומצואר ריש תמורה דליכא אזהרה אלף איקור עשה, אח ד' אלקיך תיחא, וכן ומצואר צלישא דהרמז"ם סוף ה"ל צצעות, דזהלכה נ"י כתב השווע הזכרת שם ופי חצירו לשוא או שצצע לפכיו צצקר או דצירך צצכה שא"ל שהוא עוצר וחסום כושא שם ד' לשוא הרי זה חייב לכדוה, ואח"כ צהלכה י"א כ' לא צצועת שוא צלצד אקורה אלף אפי להציר שם ויהשמות המיוחדים לצטלה אקור, הרי דווצרך צצכה שא"ל כ"ל לה צפשיטות צחדא ומחא עם כצצע לשוא, וא"כ דחויר שפיר י"ל דאפי" צלשון לעז הכי הוא, דמשוע דמד / יכא אית ל"י לווצרך צצכה שא"ל עם כצצע לשוא, ודכ"ל להו צחדא צצא, ככלע"ד.

ומ"ה שכתב ועכ"ת כ"י לייצב צזה קושיית שער אפרים דאוחי לא קאוור צציעיא דכסיס צצהו"ז דאורייתא או דצצן דכ"ו צצפק אם צירך צצהו"ז, והיינו דגם אם צירך צצהו"ז דצצן ו"ו לריכה לצרך צלשון לעז.

אין זה כלום, ואינו מוספיק לקושיית שער אפרים, דהרי ו"ו הדין דצצפק דאורייתא יכול לצרך צלשון הקדש, כדאמרינן ספק אור אמת וי"ב חור ואומר, דמשוע ודאי דאוור כדרכו צלה"ק, וצזה ליכא קושיא דהיא גופא עעוה וואי דוזה לן להכניס עלונו צצפק לא תשא, הא אפטר לקיים שפיהם, לצרך צלעז, דזה אינו, דצלא"ה לריכיס להצין להרמז"ם דווצרך צצכה שאינה לריכה עוצר ומדאורייתא צלא תשא, אחרי צצפק צירך

תשובת רבי

תסקים

עקיבא אתר

צירך צהמיו וספק אמר אמת ויליב חוזר ומצדק דהוי ספיקא דאורייתא, הא נגד זה הוי ק' דאורייתא דלא חשא, וחסו צלמות רחית חוקי צפרק ד' דריס (דף ל"ג פ"א) דמצד צרכה טא"ל הוי רק איסור דרצנן ולהצטעם יקסה.

וביותר הא צודאי אם הזכיר ילאח מלריס צלא נוסח הצרכה יולא ידי דאורייתא איכ אוחאי אמרינן דספק אמר אמת ויליב חוזר ואומר צצרכה להכריס עלמו מספק לאו דלא חשא, הי' לן לוור דזכיר ילימו צלא נוסח הצרכה, לעיכ הדצר צרור כיון דס' דאורייתא לחומר א' ומדאורייתא א' מדצנן כיון דעליו החיוב להזכיר ילימו ולצדק צהמיו, הוי כחומייב ודאי דמוזכירו צנוסח צרכה, ואין עליו טס ומצד צרכה טא"ל, ואף אם קרי טמיא גליא דצבר צירך מימו אינו עוצר צלא חשא, כיון דעשה כן מחמת ס' חיוב ומימו אותו חייל צכך לחזור ולצדק אין זה צכלל ומצד צרכה טא"ל, ואיכ עדיין קסה דלמא חרימו דאס נעיס חייבות צצהמיו דאורייתא אם מקופקת אם צירכה צבר ומתרת לצדק צלהיך כמו אקסיס דמוצרכיס צספק צלהיך דאין כאן כידוד לית וכי"ל, אצל אם מחייבות רק מדרצנן, אר מקופקת איכה רשאה לצדק צלהיך.

ולדינא מקספקא צנעיס שאלכו כדי שציעה ומקופקת אם צירכו צהמיו די"ל דאי"ל לחזור ולצדק דלגבי דאורייתא הוי ס'ס, ספק טאיכה מחייבת וספק אם צבר צירכה, ולגבי דצנן הוי ספק דצנן שווא צבר צירכה, וכיו"ל צזה כ' דמימו י"ד (ס' פ"ג) גבי ליר דגיס טומאים, ואספסר להספוסקיס צנסיס צלחחזק אקורא לחומר, י"ל דהכא נערינן ס' אם צירכו דהוי חזקת חיוב לא חוקרי ספק, ואף איכ להספוסקיס דספק דצנן צחזקת איסור אקור, אף אמרינן ספק קחא ק"ש למי"ד ק"ש דצנן אינו חוזר יקורא הא הוי חזקת חיוב, (ועיי' צפלתו ס' ס"ט סק"י ולי"ע).

גם י"ל דהא דס'ס צלחחזק אקורא אקור, היינו אם צ' הספיקות נגד החזקה אצל הכא צחד ספק אם מחייבות ליכא חזקה כנגדו י"ל דהוי ס'ס והארכתי צפרע זה צתטו' אחרת, ידידו

עקיבא

סימן כו

לידידי הנאביד דקיק צעמפל בורג הרב רכי טוביה ניי אשר הוגד לו צמיו צענין הונאורע דנואלאח צספק חטע חמו"ל צחוד הקדירה טעמונו צה חוין צצבת טהחרתו צפצטעות טארי הקדירות והחצטילין טצחוכס, אמרת כי כן הוריתי והכני ונשיב לרומיס צקילור נמוץ על דצרו, מי"ש ומעכ"ת צודאי הצליעה הולכת צכל הכלי למגיא (ס' תס"ז ס"ק ל"ז) וצתכור טהוחס עיי' אט גיכ מסיק הש"ך (ס' קכ"א סק"י) דמחשטעות צכל הכלי, זה אינו, דיסוד דצרי הש"ך צנוייס דאף דקיי"ל (צכ"י ל"ד) צכף דומשטערינן צמה וצחחצ, דאף דקיי"ל צכל ומתכת דחס ומקלחו חס כולו, [וממילא ראי לומר דומשטעט צכל הכלי דקיי"ל ס' י"ב] מימו לעינן זה לא אמרינן דחס ומקלחו חס כולו, ומחלק הש"ך דצהוחס עיי' אט גרע, והיינו דהוי כאלו מומס חס כולו, וממילא אמרי' דומשטעט צכולו כההיא דס'י

ל"ז והכל מקסיקא דליצעי' צוצחיס דמוחא ציסול ומשטעט צכל הכלי וכמוצור צכ"י ל"ז, אצל לטי אדך ל' דליצעי' דצחס כולו מומס לא אמרינן ציסול ומשטעט צכל הכלי נס צהוחס עיי' אט הכי הו"א, והרליס דהא צצדך (ס' ל"ז) צלשפית פטעידל עס פת צחמור דן עלי' מקספא דליצעי' דציסול ומשטעט צכל הכלי.

ראך עכ"ז מימו צכ"ד ראי לאסור מקספא דמוחא ציסול ומשטעט צכנ הכלי, ואף דהס"ך (צכ"י ל"ז) כתב להקל צלא ראינו טזז דהוי ס'ס, מימו צזה טפיר כחצ ומעכ"ת דציסול טל מיס כיון דווליי ועיס רוב הרתיחות עוליס לומעלה וצ לחוץ על רלפת החמור הוי כמו ודאי צז והיינו אם הכלי וולא אר חסר ומעט מווליי הקדירה והכל לטי ראות עין המורה אם הו"א קרוב לודאי דכשפך וצ.

אמנם צעיקר היסוד ריל דאף אם ציסול ומשטעט צכל הכלי מימו אינו אוקר להקדירות אחרות כיון דצמוקוס אינו צענין רק צלוע וממילא אמרינן צזה אין צלוע יולא מכלי לכלי צלא רועצ, כומ"ס חמ"ז י"ד (סיון ל"ז סכ"ע) זולת אותן קדירות היחר טגיכ הו"א צלופן טקרוצ ומימי טהרתיחה עלה לומעלה וצ לחוץ מחתיסה, דכיון דהצלוט ומקוס טפיכת קדירות האיסור הולך ומחשטעט צכל הכלי וכצלע האיסור צלא ההוא טתחת הקדירות היחר ומחר ואוקר הקדירות, אל"ל דמימו אותן הקדירות טאין צריחוק וקוס דלפט"ר דהציבה הולכת מחתיסין אף דאס לא הוי רוב וווליי טכשפך כל כך הרבה טהציבה ילך למחוק לתחת הקדירות ההס מימו עכ"ס ספק הוי שווא צז מחתיסין, ואף דהוי ספק ונשהו מימו אקור כההיא (דס' חמ"ז ס"ד צהגה"ה) חיישינן שווא נשארנו פכורים, ואף דהעולת טכצ טס כתצ וז"ל ואף דהוי ס' דצנן מימו חיישינן שווא טכיס דומפכר ומנו פכורים, עכ"ל, מימו אר צעניי כחצתי על גליון ומגיא צזה"ל, ואף דהוי ס' דצנן לעכ"ד למה טכחצ המגיא דסינן קודס פסק מוהי דצטעס לא אמרינן דחוזר וכיער, י"ל דומש"ה ספיקו דומש"ה אקור ומש"ס דצרי טלימו דאף דקיי"ל דמוץ לא חוקרי יטלימו כדמוכח מזה דמתירין צע"ס צכ"י (עיי' ומגיא ס' חמ"ז סק"י) היינו דהפעס דחוזר ונאסר, אצל הכא לעינן ספק דצפסח אחר אי"ל לסמוך על הספק להקל, דאף אם נשאר פכורים יס לטקן קודס פסח ומותר צודאי איכ לגבי ספק חוקרי יטלימו וספיקו לחומר, עכ"ל, איכ הי"כ דהחצטילין אין חחריס ונאסרים צפסח אחר, דהא צטעס לא אמרי' חרי"כ ואיכ צפסח אחר אי"ל לסמוך על הספק להקל, ואף צודאי צז מחתיסה טריא וטו"ז אמרי' עתה צפסח זה עד טחאלכט ומעעס ספק תאלכלו צהחר אחר פסח וצה"י ומתרת צכך לעולס.

מ"ש ומעכ"ת כ"י דהקדירות מותרים צפסח האחר דלגבי איסור ומש"ה סומרינן על הגאון חכ"ל דלחר יציח הוי עפכא, הא מימו אם אינע זה צסוף מימו פסח יהי' הקדירות אקורים צפסח הצא חחילת מימו הספסח, דעדיין לא כלו יצ"ח, אצל צלמות אי"ל לזה דהא חפילו החצטיל עלמו טחמאל צו החטה מותר צפסח הצא דצטעס לא אמרינן חרי"כ.

מ"ש ומעכ"ת להקשות על החכ"ל הר"ל מדצרי הש"ך (ס' ק"צ) דצכלי איסור טחחערצ צרוב כלי היחר דלריכיס להמתין עד למחר הוי דטלימו, דלעכ"ד להמתין עד למחר יצ"ח דיהי' לו היחר גיכ מדרצנן, ומעכ"ת כ"י כתב לחוץ ללא